

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

Спеціальність А4 Середня освіта
Спеціалізація А4.01 Українська мова і література
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Орфографічний практикум з української мови 3
Викладач (-і)	Пітель Віра Мирославівна
Контактний телефон викладачів	+380502094024
E-mail викладачів	vira.pitel@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі або через онлайн-ресурси.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Програма вивчення освітнього компонента «Орфографічний практикум з української мови» укладена відповідно до ОП підготовки бакалавра спеціальності А4 Середня освіта (українська мова і література). Предметом навчальної дисципліни є вивчення найважливіших аспектів теорії та практики української орфографії.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни “Орфографічний практикум з української мови” – систематизувати, закріпити й удосконалити знання з орфографії, що сприятиме формуванню мовленнєвої компетенції майбутніх учителів-словесників.</p> <p>Завдання (цілі):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомити студентів з основними поняттями та категоріями орфографії та пов’язаної з нею орфоепії; • показати взаємозв’язок і взаємозумовленість орфографічних та орфоепічних норм; • актуалізувати знання з орфографії, набуті в середній школі, у вищому навчальному закладі та поглибити їх; • виробити потребу формування на основі теоретичних знань стійких практичних навичок використання основних орфографічних норм у професійній педагогічній діяльності, у повсякденному спілкуванні; • формувати в студентів уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, компетентності аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.</p> <p>ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.</p> <p>ЗК 7. Здатність навчатися й оволодівати новими знаннями.</p> <p>Фахові (спеціальні) компетентності:</p> <p>ФК 1 Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з</p>	

мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 2. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 3. Здатність дотримуватися норм української мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.

ПРН 11. Порівнювати мовні та літературні факти, явища, визначати їхні подібності й відмінності.

ПРН 13. Володіти основами професійної культури, мати здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною мовою.

ПРН 14. Обізнаність з елементами теоретичного й експериментального дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРН 22. Здатність навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин 90
лекції	0
практичні заняття	36
самостійна робота	54

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / Вибіркова
1	A4 Середня освіта	1	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин					
	лекції		практичні заняття		самостійна робота	
	Денна	Заочна	Денна	Заочна	Денна	Заочна
Тема 1. Орфоєпія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови та її взаємозв'язок з орфографічними нормами	-	-	2	1	4	4
Тема 2. Особливості сучасної української літературної вимови. Взаємозв'язок вимови та написання	-	-	2		2	5
Тема 3. Закони й засоби милозвучності української мови. Евфонія та правопис	-	-	2		4	7
Тема 4. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови	-	-	2		3	6
Тема 5. Історія та основні поняття української орфографії	-	-	2	1	2	3

Тема 6. Принципи української орфографії	-	-	2		3	7
Тема 7. Написання м'якого знака та апострофа, подвоєння букв, правила переносу слів	-	-	2	1	5	6
Тема 8. Правопис букв, що передають голосні звуки	-	-	2		3	7
Тема 9. Написання літер, що передають приголосні звуки	-	-	2		2	6
Тема 10. Правопис іншомовних слів	-	-	2	1	4	4
Тема 11. Основні норми написання іменників і прикладок	-	-	2	1	3	3
Тема 12. Правопис власних назв та скорочених слів	-	-	2	1	3	3
Тема 13. Правопис прикметників	-	-	2	1	1	1
Тема 14. Написання числівників та займенників	-	-	2	1	3	3
Тема 15. Написання форм дієслів	-	-	2	1	3	3
Тема 16. Правопис прислівників	-	-	2	1	3	3
Тема 17. Написання прийменників та сполучників	-	-	2		2	5
Тема 18. Правопис часток та вигуків. Орфографічний аналіз слова	-	-	2	1	4	4
ЗАГ.	0	0	36	10	54	80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті (http://surl.li/sveiyt). За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів (оцінки виставляються у 100-бальній шкалі).</p> <p>Зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максимально 70 балів – оцінювання роботи на практичних заняттях (відповіді на парах, різні поточні завдання). 2. Максимально 10 балів – контроль самостійної роботи, який передбачає оцінювання виконання завдань самостійної роботи, зокрема індивідуальних завдань (5 балів) і проходження тестового контролю (5 балів) за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/). Здобувач вищої освіти може мати додаткові бали (не більше 5 балів; зараховується як індивідуальне завдання) в межах неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих тем відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (http://surl.li/vvwxlh). 3. Максимально 20 балів – підсумкова залікова контрольна
---	---

	робота у вигляді тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/)
Вимоги до письмової роботи	Письмові самостійні роботи охоплюють кілька питань і завдань, пов'язаних із теорією та практикою орфографії, орфоепічний і орфографічний аналізи слів за поданими в розробленому посібнику зразками.
Семінарські/практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу, виконання практичних завдань (теоретичний і практичний матеріал студенти опрацьовують насамперед за допомогою навчального посібника, розробленого для цього курсу; див. у Рекомендованій літературі).
Умови допуску до підсумкового контролю	На рейтингову оцінку впливає активність здобувача на практичних заняттях, успішне виконання письмових робіт, вчасне й належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять та різних видів тестувань.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік (підсумкове тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ: https://d-learn.pnu.edu.ua/)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Авраменко О., Блажко Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в

- тестовій формі. : І ч. Київ : Грамота, 2022. 496 с.
2. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво «Даринка», 2019. 40 с.
 3. Ажнюк Б., Стріха М. Про нову редакцію українського правопису. *Літературна Україна*. 2018. № 30. С. 7.
 4. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
 5. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : Перун, 2003. 896 с.
 6. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2008. 384 с.
 7. Голоскевич Г. Правописний словник. Львів : Апріорі, 2020. 648 с.
 8. Голуб Н. Основні принципи української орфографії. *Диво Слово*. 2016. № 10. С. 24 - 28.
 9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Рекомендації з найскладніших уживань та проблемного правопису слів. *Українська мова й література в школах України*. 2017. № 7-8. С. 45–48.
 10. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2022. 192 с.
 11. Зміни до правопису. 3 червня 2019 року фінальний текст нової редакції "Українського правопису" опублікували на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки та Національної академії наук. *Освіта України*. 2019. № 23. С. 1, 9.
 12. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Київ : 2002. 112 с.
 13. Омельчук С., Климович С. Мовмо й пишмо поправно: 33 присутні зауваги з українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Херсон, Івано-Франківськ, 2024. 65 с.
 14. Пітель Віра. Орфографія (для студентів закладів фахової передвищої освіти) : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : видавництво «НАІР», 2022. 152 с.
 15. Пітель В. М., Пітель В. І. Орфографічний практикум української мови: навчальний посібник. – Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2017. 181 с.
 16. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічно-пунктуаційний та орфоепічний практикум з української мови : навчальний посібник. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2009. 101с.
 17. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічний практикум української мови : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і переробл. Івано-Франківськ : видавництво “НАІР”, 2025. 191 с.
 18. Пономарів О. Український правопис – повернення до національних засад. *Українське слово для всіх і для кожного*. К., 2012. С. 310–316.
 19. Пономарів О. Український правопис : ілюзії і дійсність. *Слово просвіти*. 2018. №35. С. 3.
 20. Проєкт, пів Києва, онлайн та фемінітиви. Що там у новій редакції правопису? *Українська мова та література*. 2019. № 6. С. 32–38.
 21. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наукова думка, 2019. 288 с.
 22. Український правопис. Харків : Фоліо, 2025. 348 с.
 23. Фаріон І. Проєкт правопису 2018 – дитя компромісу : і вашим і нашим. *Слово Просвіти*. 2018. № 36. С. 4–5.
 24. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : Модульний курс : навч. посіб. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
 25. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [4-те вид.]. К. : Освіта, 2000. 254 с.

Електронні ресурси

1. Блог професора Пономарева [Електронний ресурс]. URL: www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariiv
2. Всесвітній словник української мови [Електронний ресурс]. URL: www.uk.worldwidedictionary.org
3. Нова мова. Підручники та словники [Електронний ресурс]. URL: www.novamova.com.ua

Викладач: *Пітель Віра Мирославівна*, кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови